

Mesura de Govern del barri de Sant Antoni
Accions per garantir-ne l'espai públic,
la promoció econòmica, el comerç,
l'habitatge i els equipaments

B
BC
BN

Planificació estratègica al barri de Sant Antoni

» 01. Recorregut històric i patrimonial

El barri de Sant Antoni neix al voltant del mercat, el qual és molt anterior a l'existència del barri i del camí Reial, actualment l'Avinguda Mistral, la qual era el camí entre Barcelona i Madrid.

L'origen del Mercat de Sant Antoni es remunta a mitjan del segle XIII en el mercat dels Encants, un mercat molt marginal fora muralles que es trasllada cap al 1850 al carrer del Consolat. Quan en el període 1872-1882 Rovira i Trias va fer el gran mercat de ferro, gairebé no hi havia cap casa al seu voltant i servia com a mercat del barri obrer del Raval.

Al llarg de tot el segle XX i inicis del XXI el barri de Sant Antoni ha conservat l'esperit comercial i menestral del seu origen, a la vegada que ha sabut adaptar-se a les noves necessitats essent el dinamisme econòmic i comercial un dels seus trets característics que l'han projectat endavant.

Sant Antoni ha estat durant el segle XX un barri construït gracies a la prosperitat de famílies d'origen obrer dels barris del Poble Sec i el Raval esdevenint així el lloc de trobada de "l'ascensor social". Varen ser forces les famílies que, a resultes de les seves millors condicions de vida varen creuar la Ronda Sant Antoni o el Paral·lel a la cerca d'un entorn urbà més amable, modern, i oxigenat a la vegada que no volien perdre el component de centralitat que ja tenien els seus barris d'origen.

» 02. Antecedents

El barri de Sant Antoni s'articula al voltant del seu mercat. Aquest entra en un procés de reforma i valorització de restes arqueològiques, el que suposa noves pressions externes (visitants, turistes, etc.) com la que ja han viscut altres zones de la ciutat, generant una preocupació veïnal.

També ha estat un impacte pel veïnat, i sobretot pel teixit comercial l'allargament de les obres del mercat. De la mateixa manera, l'alça dels preus dels locals comercials amenaça el petit comerç de proximitat i la pèrdua de la diversitat comercial que caracteritza el barri. El creixement del turisme i els visitants ha provocat una proliferació d'establiments de restauració al barri, fins al punt que actualment Sant Antoni és el tercer barri en bars per habitant i per quilòmetre quadrat.

Per la mateixa dinàmica especulativa, també s'ha vist afectat tant l'accés com el manteniment de l'habitatge: el major rendiment amb altres usos (HUTs) i l'increment dels preus de lloguer i de compra fa que ara molts veïns i veïnes no puguin accedir o mantenir la seva residència al barri.

» 03. Sant Antoni necessita d'unes mesures

Amb l'obertura del nou mercat, i les pacificacions dels seus entorn, cal estudiar els efectes que tindrà en la fisonomia del barri els quals seran de ben segur positius, de major dinamisme, de major adequació dels espais a les necessitats de la gent, però cal també l'eina de planificació que maximitzi el desenvolupament urbà del mercat com a oportunitat.

Cal assegurar que la transformació urbana s'esdevingui com una continuació de la tradició del barri, amb la seva gent i amb la seva cultura. No estem parlant d'una transformació de ruptura com podria ser la reforma de la plaça de les Glòries, o la Vila Olímpica, la qual és avui un nou barri.

Davant aquests antecedents, creiem imprescindible implementar un seguit de mesures per tal d'evitar efectes no desitjats en el conjunt del barri i reforçar l'objectiu de garantir un barri on el veïnat hi pugui seguir residint, on el comerç continuï sent divers i sent el motor econòmic del barri, i on garantim un ús democràtic i convivencial de l'espai públic com espai generador de comunitat conjuntament amb els equipaments.

És per això que estructurarem les mesures en quatre àmbits:

- **ESPAI PÚBLIC**
- **PROMOCIÓ ECONÒMICA, OCUPACIÓ i COMERÇ**
- **HABITATGE**
- **EQUIPAMENTS**

Qualsevol actuació de millora urbana o reforma d'equipaments ha de venir acompanyada de mesures complementàries de gestió i ordenament socio-econòmic, de tal manera que garanteixi que l'esforç públic i col·lectiu respongui als objectius pels quals es realitzen aquest seguit d'actuacions.

ESPAI PÚBLIC

Objectiu: Assegurar l'ús democràtic i convivencial de l'espai públic que garanteixi la pluralitat d'usos

Mesures proposades

- Pacificar els carrers Borrell i Tamarit en dues fases d'execució creant així una cruïlla a Borrell Tamarit que juntament amb les places triangulars de les vores del mercat esdevinguin l'àgora del barri:
 - 1a) pacificació entorns mercat
 - 2a) pacificació de Borrell entre Tamarit i Floridablanca, i de Tamarit entre Borrell i Viladomat.
- Treballar participadament amb tot el teixit associatiu, per definir com ha de ser la nova Ronda de Sant Antoni i fer-ho d'acord amb Ciutat Vella. Sense descartar l'opció d'una urbanització provisional.
- Elaborar la regulació corresponent per restringir l'espai de vetlladors i terrasses a l'entorn del mercat, i assegurar així l'ús públic dels nous espais guanyats.
- Desplegar en tota la seva magnitud el Pla de Mobilitat Urbana a Sant Antoni i la nova xarxa de Bus.

- Remodelar l'espai públic i fomentar les activitats culturals i comunitàries a les placetes del Paral·lel i del mercat
- Obrir el nou interior d'illa de l'antic cinema Urgell.
- Obertura i desenvolupament del projecte Punt Verd 2.0 al mercat, que esdevingui un centre de referència de les xarxes socials i de les pràctiques i l'educació mediambiental al barri i lloc de promoció de mesures mediambientals innovadores.
- Desplegament del Pla director de la GUB. La policia de barri.
- Reformar l'àrea de gossos de l'Avinguda Mistral.
- Replantejament del pla de neteja.

PROMOCIÓ ECONÒMICA I COMERÇ

Objectiu: Assegurar la diversitat comercial, la pervivència del petit comerç tradicional de proximitat i el seu foment

El resultat que qualsevol reforma urbana i d'equipaments persegueix és la millora de la qualitat del servei, i en conseqüència la millora de la vida de les persones usuàries.

Per tal d'evitar que la reobertura del nou mercat generi dinàmiques de ràpida transformació que desvirtuïn l'objectiu amb el qual es feia la reforma (potenciar el mercat com a centre econòmic del barri), cal establir mecanismes de governança dels nous espais generats i donar eines per al desenvolupament del comerç de proximitat. Cal anar més enllà de la reforma urbanística i preveure una gestió dels espais per garantir la diversitat comercial.

A més, a resultes de la pressió turística que pateix el barri, la demanda de restauració en general és alta provocant un "monocultiu", de manera que en certs espais es concentra l'oferta de restauració i hostaleria al barri. Cal evitar aquest monocultiu de l'hostaleria i la restauració, i assegurar la pervivència del petit comerç de proximitat mitjançant la seva promoció.

Mesures proposades

- Que es compleixi el calendari d'obres acordat a l'inici i planificar la finalització d'obra i el trasllat dels tres mercats de Sant Antoni: fresc, encants i dominical del llibre.
- Garantir, i fer efectiva l'aplicació, del Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments Turístics (PEUAT).
- Desenvolupar el Pla Estratègic Comercial de Sant Antoni d'acord amb la nova estructura comercial al barri que sobretot tingui en compte els comerços de la Ronda de Sant Antoni que ara veuran allunyar-se del mercat.
 - Desenvolupament de mesures de dinamització comercial.
 - Foment de l'associacionisme entre els comerciants.
 - Impulsar un nou sistema de fidelització de clients per part del petit comerç en col·laboració amb el mercat.

- Impulsar un Pla d'usos per assegurar la diversitat comercial en l'àmbit d'incidència del mercat de Sant Antoni.
- Donar suport al mercat dominical del llibre perquè pugui desenvolupar la seva activitat.
- Redactar un reglament intern del mercat per a que contempli les seves especificitats i garanteixi la seva essència de mercat municipal.

HABITATGE

Objectiu: Emprendre mesures contra l'especulació immobiliària i contra els efectes de la gentrificació

L'habitatge és un àmbit competencialment repartit entre els tres nivells administratius (municipal, autonòmic i estatal), això fa que l'actuació municipal s'hagi d'enquadrar en un marc d'actuació molt prefixat per la legislació vigent.

Tot i això, i gràcies a la nova Llei 4/2016, del 23 de desembre, de mesures de protecció del dret a l'habitatge de les persones en risc d'exclusió residencial, hi ha un petit marge d'actuació municipal en el que cal incidir:

1. Expropiació temporal d'habitatges buits d'entitats financeres. (Forçant així la posada en el mercat dels pisos buits). Aquesta expropiació permetrà donar-los un ús social en un període d'entre 4 i 10 anys, emparant-se en la llei d'expropiació.
2. Lloguer social per a persones en risc d'exclusió. La nova llei també incorpora l'obligació de real·lotjament de les persones en risc d'exclusió social per pèrdua d'habitatge, una mesura que servirà per evitar desnonaments. Així, es fixarà un sistema transitori perquè, per un període de tres anys ampliables a tres més, les entitats bancàries ofereixin un lloguer social a les famílies vulnerables que estiguin a punt de ser desnonades.
3. Mediació en cas de sobreendeutament. Pel que fa als processos de mediació entre famílies amb sobreendeutament i entitats financeres, el nou text preveu la creació de comissions a tot el territori, formades per representants del Govern, les entitats socials, advocats, ajuntaments i entitats financeres, que analitzaran els casos de sobreendeutament i elaboraran plans integrals per solucionar-los. Seran les Comissions d'Habitatge i Assistència davant Situacions d'Emergència Social (CHASE).

Al barri de Sant Antoni, on el 85% dels residents hi viuen en règim de propietat mentre que el 15% ho fa en règim de lloguer, en aquests moments els preus dels lloguers estan elevant-se per sobre de la mitjana de la ciutat, per damunt de les possibilitats econòmiques de molts llogaters. A més, en aquests moments estan acabant molts contractes de lloguer.

Mesures proposades

- Desenvolupar l'instrument urbanístic per poder promoure habitatge social públic al barri de Sant Antoni a partir de la suspensió de llicències de solars qualificats d'equipament, la qual afecta a dos solars de Sant Antoni, així com treballar per fer-ne l'adquisició.
- Desenvolupar el Pla pel Dret a l'Habitatge, conjuntament amb les entitats veïnals, i implementar algunes mesures immediates al territori:
 - Informar i conscienciar col·lectivament amb xerrades obertes al veïnal sobre els drets dels llogaters.
 - Promoure activament l'adhesió de propietaris al programa "Si tens un pis buit, tu tens la clau"
- Obrir una antena o extensió del servei d'assessorament i suport de l'Oficina de l'Habitatge de l'Eixample al barri de Sant Antoni amb la missió de:
 - Crear un servei de mediació
 - Informar la ciutadania de l'oferta d'habitatge públic i l'estat de noves promocions
 - Promocionar la borsa d'habitatge de lloguer de l'Ajuntament de Barcelona
 - Orientar sobre els ajuts a la rehabilitació
 - Assessorament sobre el deute hipotecari
 - Coordinar i detectar casos de serveis socials que tenen afectació habitacional
 - Assessorar sobre els ajuts per la redacció de l'informe de la Inspecció Tècnica d'Edificis.
- Instar el Parlament de Catalunya a la regulació del lloguer. El Govern ha refermat el compromís de presentar en un màxim de 9 mesos una llei per regular el lloguer a Catalunya, que tracti des de la durada dels contractes o la morositat fins al preu dels lloguers.

EQUIPAMENTS

Objectiu: Ampliar i consolidar els equipaments educatius i comunitaris del barri

La qualitat de vida d'un barri es basa en gran part en l'activitat socio-cultural, associativa i comunitària, que és la principal font de cohesió al barri. L'arrelament reforça els vincles entre les persones a la vegada que s'afavoreix la transferència de coneixement. El desenvolupament humà d'una societat també es pot mesurar per la seva capacitat d'autoorganitzar-se i de ser capaç de dur a bon port les seves pròpies iniciatives i inquietuds. I és responsabilitat de les institucions facilitar la infraestructura bàsica per fer possible una vida en comunitat sòlida, garantint l'accés a la cultura, a l'educació, i al suport de les iniciatives veïnals.

Mesures proposades

- Consolidar l'equipament de Calàbria 66 com a Casal de barri.
- Construir el nou Institut Viladomat.
- Ampliar l'Escola Bressol de Tres Tombs i posada en marxa dels espais familiars.

- Desenvolupar i executar el projecte funcional del nou espai veïnal ubicat a l'interior del Mercat de Sant Antoni.
- Estudiar els usos d'equipaments pel solar adjacent a l'escola bressol Tres Tombs i el solar d'Av. Paral·lel 100 (antic Teatre Talia).

» **08. Annex. Estimació del calendari d'execució de les mesures**

ESPAI PÚBLIC

Mesura	Calendari
Pacificar els carrers Borrell i Tamarit en dues fases d'execució creant així una cruïlla a Borrell Tamarit que juntament amb les places triangulars de les vores del mercat esdevinguin l'àgora del barri	Primera fase 2017 Segona fase 2018-19
Treballar participadament amb tot el teixit associatiu, per definir com ha de ser la nova Ronda de Sant Antoni i fer-ho d'acord amb Ciutat Vella. Assumint l'opció d'una urbanització provisional	2017-18
Desplegar en tota la seva magnitud el Pla de Mobilitat Urbana a Sant Antoni i la nova xarxa de Bus	2017-18
Remodelar l'espai públic i fomentar les activitats culturals i comunitàries a les placetes del Paral·lel	2018
Obrir el nou interior d'illa de l'antic cinema Urgell	2018
Obertura del nou Punt Verd 2.0 al mercat, que esdevingui un centre de referència de l'educació mediambiental al barri i lloc de promoció d'altres mesures mediambientals	2018
Desplegament del Pla director de la GUB. La policia de barri	2018
Reformar l'àrea de gossos de l'Avinguda Mistral	2017
Replantejament del pla de neteja.	En marxa

PROMOCIÓ ECONÒMICA i COMERÇ

Que es compleixi el calendari d'obres acordat a l'inici i planificar la finalització d'obra i el trasllat dels tres mercats de Sant Antoni: fresc, encants i dominical del llibre	En marxa
Garantir l'aplicació, i fer efectiu, el Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments Turístics (PEUAT)	Aprovat en implementació
Desenvolupar del Pla Estratègic Comercial de Sant Antoni d'acord amb la nova estructura comercial al barri que sobretot tingui en compte els comerços de la Ronda	Fase de diagnosi feta

de Sant Antoni que ara veuran allunyar-se del mercat.	
Impulsar un Pla d'Usos per assegurar la diversitat comercial en l'àmbit d'incidència del mercat de Sant Antoni.	Suspensió de llicències feta, procés iniciat (acabament març 2018)
Donar suport al mercat dominical del llibre perquè pugui desenvolupar la seva activitat.	Projecte realitzat per part del mercat.
Redactar un reglament intern del mercat per ordenar-ne els usos, que serà aprovat abans de la seva obertura	2017

HABITATGE

Desenvolupar l'instrument urbanístic per poder promoure habitatge social públic al barri de Sant Antoni a partir de la suspensió de llicències de solars qualificats d'equipament la qual afecta a dos solars de Sant Antoni, així com treballar per l'adquisició	En marxa
Desenvolupar el pla pel dret a l'habitatge, conjuntament amb les entitats veïnals, i implementar algunes mesures immediates al territori: <ul style="list-style-type: none"> ○ Informar i conscienciar col·lectivament amb xerrades obertes al veïnal sobre els drets dels llogaters. ○ Promoure activament l'adhesió de propietaris al programa "Si tens un pis buit, tu tens la clau" 	Aprovat el pla. 2017
Obrir una antena o extensió del servei d'assessorament i suport de l'Oficina de l'Habitatge de l'Eixample al barri de Sant Antoni	2017-18
Instar el Parlament de Catalunya a la regulació del lloguer. El Govern ha refermat el compromís de presentar en un màxim de 9 mesos una llei per regular el lloguer a Catalunya, que tracti des de la durada dels contractes o la morositat fins al preu dels lloguers.	2017

EQUIPAMENTS

Consolidar l'equipament de Calàbria 66 com a Casal de barri.	Conveni signat. En marxa
Iniciar les obres del nou Institut Viladomat.	Setembre 2017
Iniciar l'ampliació de l'escola Bressol de Tres Tombs.	2017
Desenvolupar i executar el projecte funcional del nou espai veïnal ubicat a l'interior del Mercat de Sant Antoni.	En marxa
Estudiar els usos d'equipaments pel solar adjacent a l'escola	Suspensió de llicències feta, en marxa

bressol Tres Tombs i el solar d'Av.Paral·lel 100 (antic Teatre
Talia)

(finalització febrer 2018)